

Rekomendacje dla samorządów i instytucji finansujących na podstawie XXI Forum Nowej Gospodarki

Katowice, 8 czerwca 2026

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie

Opracowanie
Park Naukowo-Technologiczny
Euro-Centrum

ul. Ligocka 103
40-568 Katowice
pnt.euro-centrum.com.pl

1. Wstęp

Województwo śląskie stoi na energetycznym zakręcie. Zaostrzające się wymogi systemu EU ETS oraz dyrektywy o efektywności energetycznej (EED) systematycznie i nieodwracalnie podnoszą koszt ciepła uzyskiwanego z węgla. Operatorzy systemów ciepłowniczych, którzy nie uzyskają statusu efektywnego systemu ciepłowniczego, utracą możliwość ubiegania się o finansowanie publiczne. Prezesi największych śląskich spółek ciepłowniczych obecni na XXI Forum Nowej Gospodarki potwierdzili harmonogramy odejścia od węgla: Fortum w Zabrze do 2027 roku, Dalkia do 2029 roku, PEC Gliwice do 2029 roku wraz z uruchomieniem Parku Zielonej Energii. To nie są deklaracje strategiczne. To harmonogramy inwestycyjne.

Region dysponuje kompletnym zestawem lokalnych zasobów energetycznych, które mogą zastąpić węgiel w ciepłownictwie. Województwo śląskie wytwarza setki tysięcy ton odpadów rocznie wymagających termicznego przekształcenia, produkuje dziesiątki tysięcy ton suchej masy osadów ściekowych o kaloryczności zbliżonej do węgla brunatnego a wody kopalniane o podwyższonej temperaturze mają potencjał liczony w setkach megawatów. Już dzisiaj powstają w śląskich miastach pierwsze projekty hybrydowe w ciepłownictwie. Transformacyjny czas dobrze określił Zbigniew Gieleciak, Prezes RCGW: „to, co kiedyś było kosztem górnictwa, dziś staje się potencjałem”.

Jednak transformacja nie przyspiesza w tempie, jakiego wymagają regulacje i możliwości techniczne. XXI Forum Nowej Gospodarki, które odbyło się 8 czerwca 2026 roku w Katowicach, zgromadziło przedstawicieli branży ciepłowniczej, nauki i samorządów i postawiło wspólną diagnozę: bariera nie jest techniczna ani finansowa. Jest instytucjonalna. Brakuje koordynacji między operatorami sieci, samorządami i instytucjami finansowymi. Brakuje jasnych ścieżek regulacyjnych dla projektów hybrydowych. Brakuje odważnych decyzji. Dr inż. Aleksander Sobolewski z Instytutu Technologii Paliw i Energii podsumował stan rzeczy słowami, które stały się mottem całego Forum: „*technologia nie jest barierą, barierą jest mentalność*”.

Przedstawione w dokumencie rekomendacje adresowane są do Urzędu Marszałkowskiego, Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz prezydentów i burmistrzów miast województwa śląskiego. Skupiają się na usunięciu barier instytucjonalnych, które dziś blokują transformację śląskiego ciepłownictwa: braku koordynacji między operatorami sieci a samorządami, nieprzejrzystych ścieżek finansowania projektów hybrydowych oraz deficytu społecznego przyzwolenia na instalacje termicznego przekształcania odpadów. Technologie są gotowe. Finansowanie jest dostępne. Potrzebna jest decyzja.

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Executive summary	5
3. Cztery technologie, jeden region	7
■ WtE/RDF:	7
■ Wody kopalniane:	7
■ Osady:	8
■ Biometan:	8
4. Problemy: co blokuje transformację? Rekomendacje rozwiązań	9
■ Zwiększenie udziału projektów hybrydowych w ciepłownictwie.....	9
■ Transformacja bez barier.....	10
■ Polityka jasnej, wartościowej i korzystnej dla mieszkańców transformacji energetycznej.....	11
■ Potencjał wód kopalnianych jako źródła ciepła - aktorzy instytucjonalni propagatorem dywersyfikacji źródeł energii	12
■ Niewykorzystany potencjał biogazu i osadów ściekowych	13

2. Executive summary

Problemy

Województwo śląskie znajduje się w krytycznym momencie transformacji energetycznej. Rosnące koszty emisji CO₂, zaostrzające się wymagania unijne oraz konieczność uzyskania statusu efektywnego systemu ciepłowniczego sprawiają, że odchodzenie od węgla nie jest już kwestią wyboru, lecz warunkiem dalszego funkcjonowania systemów ciepłowniczych. Jednocześnie operatorzy największych sieci ciepłowniczych w regionie realizują już konkretne harmonogramy inwestycyjne zakładające dekarbonizację do końca dekady. Najważniejsze bariery transformacji nie mają charakteru technologicznego. Region dysponuje sprawdzonymi rozwiązaniami wykorzystującymi odpady komunalne, osady ściekowe, biogaz oraz wody kopalniane, jednak ich wdrażanie hamują ograniczenia instytucjonalne i regulacyjne. Kluczowymi problemami są: brak koordynacji pomiędzy samorządami, spółkami komunalnymi i instytucjami finansowymi, długotrwałe procedury inwestycyjne, niepewność regulacyjna dotycząca projektów hybrydowych oraz trudności w pozyskaniu finansowania dla nowych modeli ciepłownictwa. Transformację dodatkowo spowalnia niski poziom akceptacji społecznej dla części inwestycji energetycznych, zwłaszcza instalacji termicznego przekształcania odpadów. Protesty społeczne, efekt NIMBY oraz niedostateczna komunikacja korzyści wynikających z nowych inwestycji powodują opóźnienia i zwiększają ryzyko realizacyjne projektów.

Szanse

Śląsk posiada unikalny w skali kraju potencjał budowy nowoczesnego, zdywersyfikowanego systemu energetycznego opartego na lokalnych zasobach. Region wytwarza około 500 tys. ton odpadów rocznie nadających się do termicznego przekształcenia, około 66 tys. ton suchej masy osadów ściekowych oraz dysponuje potencjałem wykorzystania wód kopalnianych szacowanym na około 100 MW mocy cieplnej. Atutem regionu jest również istnienie działających i zweryfikowanych technologicznie przykładów wdrożeń. Elektrownia Fortum w Zabrze przetworzyła już ponad milion ton paliwa RDF, w Gliwicach powstaje Park Zielonej Energii integrujący różne źródła energii, a projekty wykorzystujące wody kopalniane są realizowane przez sektor ciepłowniczy. Oczyszczalnie ścieków w Krakowie i Tychach pokazują natomiast, że infrastruktura komunalna może być producentem energii, a nie jedynie jej odbiorcą. Transformacja energetyczna może równocześnie wzmacniać bezpieczeństwo energetyczne regionu, ograniczać zależność od paliw kopalnych oraz tworzyć nowy model wykorzystania dziedzictwa przemysłowego Śląska. Szczególnie wody kopalniane, ciepło odpadowe oraz zasoby komunalne stanowią przewagę konkurencyjną trudną do odtworzenia w innych regionach kraju.

Rekomendacje

Kluczowym zadaniem dla samorządów województwa śląskiego jest przejście od pojedynczych projektów do skoordynowanej transformacji regionalnej. Urząd Marszałkowski i Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia powinny stworzyć regionalny mechanizm współpracy i agregacji projektów energetycznych, umożliwiający wspólne planowanie inwestycji, wymianę wiedzy oraz skuteczniejsze pozyskiwanie finansowania. Szczególną rolę może odegrać Śląska Platforma Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1), integrująca działania samorządów i spółek komunalnych. Niezbędne jest także stworzenie wzorcowych modeli finansowania oraz studiów wykonalności dla projektów hybrydowych, biogazowych i opartych na lokalnych źródłach energii. Pozwoli to ograniczyć ryzyko inwestycyjne, ułatwić ocenę projektów przez sektor finansowy i zwiększyć dostęp samorządów do kapitału. Równolegle należy podjąć działania na rzecz zmian regulacyjnych, w szczególności dotyczących wykorzystania wód kopalnianych oraz uproszczenia procedur realizacji inwestycji energetycznych. Umożliwienie długoterminowego kontraktowania dostępu do zasobów oraz likwidacja barier proceduralnych są warunkiem przejścia od projektów demonstracyjnych do wdrożeń systemowych. Ostatnim, lecz równie ważnym elementem jest budowa społecznego poparcia dla transformacji. Samorządy powinny uruchomić długofalowe programy informacyjne i edukacyjne pokazujące mieszkańcom korzyści ekonomiczne, środowiskowe i społeczne wynikające z nowych inwestycji energetycznych. Skuteczna komunikacja może stać się jednym z najważniejszych czynników przyspieszających transformację regionu.

3. Cztery technologie, jeden region

■ WtE/RDF:

Technologia jest wdrożona komercyjnie w regionie od 2019 r. (EC Zabrze, Fortum) i przetworzyła dotąd ponad milion ton paliwa RDF. Brak dodatkowych instalacji WtE na Śląsku oznacza jednocześnie niewykorzystany potencjał odpadowy i utrzymującą się zależność cieplną od węgla.

Priorytetem jest integracja RDF z istniejącymi sieciami ciepłowniczymi jako ciepła podstawowego, uzupełnionego o wody kopalniane. Instalacja WtE o mocy 20 MW pokrywa zapotrzebowanie cieplne miasta wielkości ok. 50 tys. mieszkańców – skala dostępna dla większości miast średniej wielkości w regionie.

Adresaci rekomendacji: miejskie spółki ciepłownicze, samorządy powyżej 30 tys. mieszkańców, URE. Horyzont: realizacja do 2030 r. Pełne dane techniczne (kaloryczność RDF, wolumeny, case studies operacyjne) – FNG21 Industry Guide.

■ Wody kopalniane:

Śląsk tłoczy rocznie dziesiątki milionów m³ wód kopalnianych, a zawarte w nich ciepło geotermalne jest dziś tracone. Wody kopalniane powinny pełnić rolę ciepła podstawowego w lokalnych sieciach ciepłowniczych, uzupełnione przez WtE i szczytowe kotły biomasowe. Opłacalność jest immanentna: jeśli woda jest i tak pompowana, koszt krańcowy pozyskania ciepła ogranicza się do instalacji pompy ciepła i przyłącza do sieci. Cel do 2030: ~100 MW mocy zainstalowanej z pomp ciepła na wodach kopalnianych.

Kluczową barierą nie jest technika, lecz brak instrumentu prawnego pozwalającego Spółce Restrukturyzacji Kopalń (SRK) na zawieranie kontraktów długoterminowych (15–20 lat), wymaganych przez standardy finansowania projektów ciepłowniczych. Bez rozwiązania tej bariery legislacyjnej projekty pozostaną pojedynczymi demonstracjami, a nie wejdą do systemu (A. Goździkowski, Dalkia).

Adresaci rekomendacji: Ministerstwo Aktywów Państwowych (właściciel SRK), samorządy miast górniczych, operatorzy systemów energetycznych. Horyzont: wehikuł legislacyjny 2025–2026 (pilne), realizacja instalacji 2026–2030.

■ Osady:

Województwo śląskie produkuje rocznie ok. 66 tys. ton suchej masy osadów ściekowych o wartości opałowej zbliżonej do węgla brunatnego – zasób realny, ale niewykorzystywany systemowo. Rosnące koszty składowania i zaostrzające się normy zamykają dotychczasowe ścieżki utylizacji.

Model referencyjny (Wodociągi Krakowskie) pokazuje, że instalacja termicznej utylizacji osadów zintegrowana z odzyskiem ciepła obniża koszty utylizacji o ok. 40%. Rekomendowany standard: każda oczyszczalnia powyżej 50 000 RLM powinna posiadać lub współdzielić taką instalację.

Adresaci rekomendacji: spółki komunalne (oczyszczalnie ścieków), zarządy miast/gmin powyżej 50 tys. RLM, Urząd Marszałkowski. Horyzont: audyt zasobów do końca 2026 r., realizacja inwestycji 2027–2030.

■ Biometan:

Polska dysponuje ponad 120 biogazowniami, z czego 102 wyposażonymi w agregaty kogeneracyjne – potencjał techniczny jest wielokrotnie większy niż obecne wykorzystanie. Bariera skalowania w kierunku biometanu sieciowego jest regulacyjna, nie techniczna: brak przepisów dotyczących wtłaczania do sieci gazowej oraz wymogi jakościowe ocenione przez praktyków jako nierealistyczne.

Rekomendacja praktyków FNG21: biogaz z oczyszczalni i biogazowni komunalnych powinien być zagospodarowywany lokalnie w kogeneracji – ścieżka szybsza, tańsza i wolna od barier regulacyjnych blokujących biometan sieciowy. Przykład RCGW Tychy pokazuje biogazownię pokrywającą 210% własnego zapotrzebowania energetycznego.

Adresaci rekomendacji: oczyszczalnie ścieków (>50 000 RLM), spółki komunalne, Ministerstwo Klimatu, URE. Horyzont: kogeneracja – wdrożenia możliwe od 2026–2027; biometan sieciowy – 2028–2030, jeśli legislacja ruszy w 2026 r.

4. Problemy: co blokuje transformację? Rekomendacje rozwiązań

■ Zwiększenie udziału projektów hybrydowych w ciepłownictwie

Problem: Sektor bankowy nie posiada jeszcze ugruntowanych modeli oceny ryzyka dla hybrydowych projektów ciepłowniczych, co — w połączeniu z brakiem przewidywalnej ścieżki regulacyjnej — skutkuje wysokimi wymogami zabezpieczeń i ogranicza dostępność finansowania dla jednostek samorządowych.

Cytat z warsztatów FNG21:

„Żaden bank nie sfinansuje projektu hybrydowego, którego nie rozumie — a hybrydowych projektów ciepłowniczych jeszcze nie rozumieją.”

~mgr inż. Zbigniew Gieleciak, RCGW

Uzasadnienie:

- Status "efektywnego systemu ciepłowniczego" dla instalacji hybrydowych jest rozpatrywany indywidualnie przez URE, bez ustandaryzowanej ścieżki kwalifikacji — co tworzy nieprzewidywalność ocenianą negatywnie przez instytucje finansujące (A. Jankowski, Palnergia).
- Prezes PEC Gliwice, Krzysztof Szaliński, wskazuje, że dostępność kapitału nie jest głównym ograniczeniem — problemem jest zdolność JST do jego pozyskania na warunkach rynkowych: banki komercyjne wymagają zabezpieczeń na poziomie ok. 150% wartości kredytu inwestycyjnego (np. 75 mln zł zabezpieczenia dla kredytu 50 mln zł) (K. Szaliński, PEC Gliwice).
- Opłacalność ekonomiczna projektów hybrydowych wymaga minimum 15-letniego horyzontu inwestycyjnego, co dziś nie znajduje odzwierciedlenia w dostępnych instrumentach finansowych dopasowanych do tego okresu (A. Goździkowski, Dalkia Polska Energia).

Rekomendacje:

1. GZM i Urząd Marszałkowski powinny stworzyć regionalny mechanizm agregacji projektów hybrydowych (Śląska Platforma Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1) — łącząc kilka mniejszych inicjatyw spółek komunalnych (PEC, PWiK) z różnych gmin w jeden zagregowany portfel inwestycyjny. Zmniejsza to jednostkowe ryzyko z perspektywy banku i pozwala na wynegocjowanie niższego poziomu zabezpieczeń niż przy pojedynczych, rozproszonych projektach.
2. Sfinansowanie przez Urząd Marszałkowski (w ramach PPO WSL 2030) jednego wzorcowego studium wykonalności projektu hybrydowego — gotowego modelu finansowego, który banki będą mogły wykorzystać jako punkt odniesienia przy ocenie kolejnych projektów w regionie, redukując koszt "początkowy", który dziś ponosi każda gmina z osobna.
3. Wystąpienie GZM i Urzędu Marszałkowskiego do NFOŚiGW/BGK z formalnym postulatem o stworzenie dedykowanego instrumentu gwarancyjnego dla projektów hybrydowych w ciepłownictwie — z wagą instytucjonalną, jaką dysponuje samorząd regionalny, a nie pojedyncza spółka komunalna.

4. Śląska Platforma Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1) koordynuje regionalną ścieżkę odejścia od węgla — zbierając w jednym miejscu harmonogramy dekarbonizacji poszczególnych systemów ciepłowniczych (na wzór Zabrze: 2027) i udostępniając je jako punkt odniesienia dla gmin, które dopiero planują swój miks paliwowy docelowy.
5. Platforma prowadzi regionalny rejestr dostępnych źródeł ciepła odpadowego i niskotemperaturowego (biomasa, RDF, ciepło z wód kopalnianych, ciepło odpadowe z przemysłu) — tak, by samorządy planujące transformację nie musiały same identyfikować lokalnych zasobów, tylko korzystały ze wspólnej bazy zarządzanej w ramach REC-S1.

■ Transformacja bez barier

Problem: Procedury realizacji projektów (energetyka, ciepłownictwo) są długotrwałe, złożone i indywidualne. Identyfikacja barier, wąskich gardel i zebranie ich na poziomie instytucjonalnym mogłoby ułatwić przetwarzanie barier i zachęcić samorządy do inwestycji.

Cytat z warsztatów FNG21:

„Procedury i przewlekłość inwestycji są barierą transformacji”

~ Piotr Górnik, Fortum Power and Heat Polska

Uzasadnienie:

- Proces uzyskiwania decyzji środowiskowych dla Parku Zielonej Energii w Gliwicach trwał około 5 lat, czyli dłużej niż etap budowy. Pierwsze wnioski o decyzje środowiskowe złożono w 2018 r., a umowę z głównym wykonawcą podpisano dopiero w maju 2023 r., plac budowy ruszył w 2025 r. (K. Szaliński, PEC Gliwice).
- Budowa pierwszego w Polsce rurociągu biogazowego o długości 6,5 km trwała 6 miesięcy, natomiast jego odbiór administracyjny trwał 9 miesięcy. Problem wynikał z braku przepisów określających sposób odbioru rurociągów biogazu (Z. Gieleciak, RCGW).
- Brak spójnego prawa pozwalającego wykorzystać wszystkie lokalne źródła w sposób spójny. Odpady, ścieki i wody kopalniane podlegają różnym regulacjom i różnym właścicielom, co utrudnia integrację systemową (Z. Gieleciak, RCGW).
- Harmonogramy programów publicznych często nie są dostosowane do realnych terminów procedur przetargowych, np. przyznawanie środków w październiku z terminem rozliczenia do końca grudnia (M. Szubra, Wodociągi Miasta Krakowa).

Rekomendacje:

1. GZM, w ramach Śląskiej Platformy Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1), powołuje międzygminny zespół ds. identyfikacji wąskich gardel proceduralnych. Wymiana informacji z samorządami w zakresie ich zamiarów inwestycyjnych i barier, które wstrzymują projekty, pozwoli skierować działania Platformy na ich przetwarzanie zamiast rozpraszać je na poziomie pojedynczych gmin.
2. Samorządy rozpoznają własne kierunki transformacji energetycznej (jakie źródła energii zamierzają wzmocnić) i przekazują te informacje do Urzędu Marszałkowskiego, który

w ramach Platformy buduje regionalny bank wiedzy — wspólny zasób, z którego korzystają wszystkie spółki komunalne zamiast każda osobno odtwarzać tę samą analizę.

3. Urząd Marszałkowski, działając z mandatu Platformy i we współpracy z GZM, występuje do Ministerstwa Energii z propozycją ułatwień inwestycyjnych — opartą na zidentyfikowanych wąskich gardłach i zgromadzonej bazie wiedzy. Postulat ma wagę instytucjonalną Platformy, a nie pojedynczego urzędu czy spółki.

■ Polityka jasnej, wartościowej i korzystnej dla mieszkańców transformacji energetycznej

Problem: Pomimo dojrzałości technologicznej i korzyści środowiskowych, nowe inwestycje energetyczne, ciepłownicze w tym szczególnie instalacje WtE napotykają na silny opór społeczny, często wynikający z niewiedzy i zjawiska NIMBY (Not In My Backyard), co wymaga proaktywnej komunikacji i edukacji.

Cytat z warsztatów FNG21:

„Hasło termicznego spalania zawsze będzie się źle kojarzyło społecznie”

~ prof. Krzysztof Pikoń, Politechnika Śląska

„Większość społeczeństwa powie duże spalarnie odpadów tak ale nie w pobliżu mojego miejsca zamieszkania”.

~ prof. Krzysztof Pikoń, Politechnika Śląska

„Samorządy powinny zlecić spółkom komunalnym audyt zasobów (...) jako podstawę studium wykonalności — do końca 2026”.

~ prof. Jarosław Zuwała, ITPiE

„Konieczne jest przekonanie osób niezdecydowanych do termicznego przetwarzania odpadów”.

~ prof. Krzysztof Pikoń, Politechnika Śląska

Uzasadnienie:

- Barię dla inwestycji są protesty społeczne i niewiedza. Rybnik wskazano jako przykład bariery społecznej i niewiedzy (dr Marek Rojczyk, dr Marcin Fice, Politechnika Śląska).
- W przypadku spalarni śmieci pojawia się efekt NIMBY (dr Marek Rojczyk, dr Marcin Fice, Politechnika Śląska).
- Po oddaniu instalacji w Krakowie do użytku protesty społeczne wygasły, ponieważ mieszkańcy nie obserwowali negatywnych skutków funkcjonowania obiektu (prof. T. Pająk, AGH)
- Konieczna jest odpowiednia komunikacja i edukacja mieszkańców wokół instalacji termicznego przetwarzania odpadów, przedstawianie ich jako szansy, a nie zagrożenia (M. Biskupski, UM Katowice)

- Przy nowych spalarniach pojawiają się protesty, referenda i silne emocje społeczne (dr A. Sobolewski, ITPE).
- Docelowo 25–30% strumienia odpadów trzeba będzie poddać termicznemu przetwarzaniu w regionie. Obecnie województwo śląskie wytwarza ok 1,8 mln ton odpadów rocznie z czego musi przetwarzać ok. 500 tys. ton odpadów (prof. T. Pająk, AGH).
- Obecnie Polska składowuje 38% odpadów komunalnych, 21% spala a 41% poddaje recyklingowi. Celem jest składowanie max 1% odpadów na tradycyjnych wysypiskach śmieci i zwiększenie poziomu termicznego przetwarzania (dr A. Sobolewski, ITPE).
- Park Zielonej Energii w Gliwicach wymagał dużego wkładu marketingowego i edukacyjnego. Zmiana nazwy projektu pomogła w komunikacji społecznej. Elementy takie jak wieża widokowa na kominie i aleja urodzin dzieci mają służyć budowaniu akceptacji (K. Szaliński, PEC Gliwice).
- Konieczne jest mówienie o gospodarce odpadami w sensie pozytywnym, podkreślając korzyści kosztowe, energetyczne i transformacyjne (I. Śmietański, GZM).
- Samorządy powinny wykazać odwagę podobną do Krakowa przy podejmowaniu decyzji o spalarniach. Prezydent Krakowa zaufał ekspertom mimo protestów, a decyzja okazała się korzystna (prof. T. Pająk, AGH).

Rekomendacje:

1. GZM/Urząd Marszałkowski – zainicjowanie kampanii edukacyjnej na rzecz WtE uwzględniająca harmonogram planowanych inwestycji. Doświadczenia krajowe i zagraniczne wskazują na 3-5 lat przed planowanym rozpoczęciem inwestycji.
2. Samorządy planujące budowę ZTPO powinny włączyć się w kampanię regionalną a działania te poprzedzić badaniem opinii publicznej na rzecz WtE.
3. Samorządy konsultują najlepsze dla nich rozwiązanie związane z WtE za pomocą Śląskiej Platformy Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1) jako platformy wymiany doświadczeń.

■ Potencjał wód kopalnianych jako źródła ciepła - aktorzy instytucjonalni propagatorem dywersyfikacji źródeł energii

Problem: Wody kopalniane stanowią obiecujące źródło ciepła, zwłaszcza na Śląsku, jednak ich wykorzystanie jest utrudnione przez formalne ograniczenia. Potencjalni inwestorzy zgłaszają problem długoterminowego zabezpieczenia dostępu - brak instrumentu kontraktowego Spółki Restrukturyzacji Kopalń na 15–20 lat. Obecnie SRK nie posiada mechanizmu podpisywania takich umów.

Cytat z warsztatów FNG21:

„Od strony technicznej potencjał wód kopalnianych jest bardzo obiecujący”.

~ Andrzej Goździkowski. Dalkia Polska Energia

„Barierą są formalne ograniczenia związane z długoterminowym zabezpieczeniem dostępu do wód kopalnianych, szczególnie w przypadku kopalń znajdujących się w procesie restrukturyzacji”

~ Andrzej Goździkowski, Dalkia Polska Energia

Uzasadnienie:

- Region posiada wody kopalniane o podwyższonej temperaturze (prof. J. Zuwała, ITPE)
- Dalkia rozwija projekty wykorzystania ciepła zawartego w wodach kopalnianych, a instalacja pompy ciepła ma zostać uruchomiona jeszcze w bieżącym roku. Projekt Dalkii obejmuje pompę ciepła o mocy 2 MW (A. Goździkowski, Dalkia Polska Energia).
- Barierą są formalne ograniczenia związane z długoterminowym zabezpieczeniem dostępu do wód kopalnianych, szczególnie w przypadku kopalń znajdujących się w procesie restrukturyzacji (A. Goździkowski, Dalkia Polska Energia).
- Wadą wód kopalnianych jest zasolenie i korozyjność, co wymaga odpowiednich technologii i inwestycji (dr Marek Rojczyk, dr Marcin Fice, Politechnika Śląska).

Rekomendacje:

1. Samorządy i spółki komunalne dysponujące dostępem do wód kopalnianych (tereny pogórnice) zgłaszają swoje lokalizacje i plany inwestycyjne do rejestru Śląskiej Platformy Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1) już teraz, niezależnie od tempa prac nad barierą SRK - tak, by Platforma mogła zbudować regionalny pipeline projektów i nadać im priorytety w momencie odblokowania kontraktowania.
2. Wystosowanie wspólnego wniosku GZM i Urzędu Marszałkowskiego do Ministra Aktywów Państwowych w sprawie uregulowanie mechanizmu kontraktowania z SRK. Musi zaistnieć prawna możliwość dostępu do wód kopalnianych w terminie dającym biznesowe podstawy inwestycji.
3. Równolegle do prac legislacyjnych, Śląska Platforma Transformacji Ciepłownictwa (REC-S1) przygotowuje wzorcowy model umowy długoterminowej z SRK (checklist inwestycyjny), gotowy do natychmiastowego wdrożenia przez zainteresowane samorządy i spółki w momencie uregulowania mechanizmu kontraktowania.

■ Niewykorzystany potencjał biogazu i osadów ściekowych

Problem: Biogaz i osady ściekowe mają duży, lecz wciąż niewykorzystany potencjał energetyczny, zwłaszcza w kontekście lokalnych źródeł ciepła, co jest hamowane przez rozproszenie, sezonowość i bariery regulacyjne.

Cytat z warsztatów FNG21:

„Odpady kuchenne to potencjał niewykorzystany, mimo że jest już zebrany”.

~ dr Marek Rojczyk, dr Marcin Fice

Uzasadnienie:

- W Polsce funkcjonuje około 3200 oczyszczalni ścieków z czego tylko 109 posiada instalacje do produkcji biogazu a 102 posiadają układy kogeneracyjne. Instalacje te pokrywają średnio 47% energetycznych potrzeb własnych oczyszczalni (Z. Gieleciak, RCGW).
- Oczyszczalnia w Tychach pokrywa 210% swojego zapotrzebowania energetycznego i przyjmuje ponad 100 tys. ton odpadów biodegradowalnych (Z. Gieleciak, RCGW). Roczny potencjał cieplny odpadów komunalnych wynosi ok. 1,82 GJ na osobę, a roczne potrzeby cieplne ok. 20 GJ na osobę, co oznacza, że odpady komunalne mogą pokryć ok. 10% zapotrzebowania na energię grzewczą (dr A. Sobolewski, ITPE).
- Cechą biogazu jest rozproszenie i niewielka skala, sezonowość, zmienna jakość gazu, odległość od odbiorców ciepła oraz koszty przyłączy co w poszczególnych lokalizacjach może być barierą ale w wielu ogromną zaletą (dr Marek Rojczyk, dr Marcin Fice, Politechnika Śląska).

Rekomendacje:

1. GZM i Urząd Marszałkowski propagatorami programów NFOŚiGW/BGK związanymi z wykorzystaniem biogazu (Energie dla Wsi, FEnIKS).
2. Sfinansowanie przez Urząd Marszałkowski jednego wzorcowego studium wykonalności projektu małej biogazowni — gotowego modelu inwestycyjnego, który banki będą mogły wykorzystać jako punkt odniesienia przy ocenie kolejnych projektów w regionie. Zbudowanie modelu stabilnych, długoterminowych dostaw wsadu do biogazowni jako dobra praktyka dla kolejnych samorządów. Takie modele funkcjonują w Danii czy Niemczech czy w skali europejskiej – SusBDe.